

de dokter betoogde dat niet alleen de schoenmaker door de ongebreidelde concurrentie leed; het ware volgens hem te wenschen dat er eene nauwkeuriger en strikter handhaving der heilzame plakATEN in ons vaderland mocht plaats grijpen, opdat het Brabanters, Franschen, Duitschers, Savoyaards en anderen vreemdelingen niet mocht vrijstaan zonder eenigen schroom steden en dorpen af te loopen en niet alleen de achteruitgaande fabrieken van ons vaderland, maar ook den binnenlandschen handel en de nering der ingezetenen op een deerlijke wijze te benadeelen.

Deze economische ontboezeming bracht den dokter te binnen, hoe hij als bestuurslid der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen op zich genomen had een kwaadaardig schotschrift te weerleggen, door een onbekende hand tegen dat voor vier jaar in het leven geroepen genootschap gericht. Het werd daarin, in niet malsche taal, beschuldigd wellicht tot verbetering van het onderwijs iets gedaan te hebben, doch overigens onchristelijken en ongodsdienstigen beginselen toegedaan te zijn, daar het alle positieve geloofsbelijdenissen en leerstellingen terzij schoof. Hoe kan, zoo vroeg de dokter zichzelve af, een dergelijke beschuldiging geuit worden, waar de maatschappij ook leesboeken over den christelijken godsdienst in het licht gaf, als ten vorige jare Schoutens *Over het bestaan van God* en, nu pas, Wigeri's *Kenmerken eener goddelijke openbaring?* Vol edele verontwaardiging begon hij dan ook na het vertrek des schoenmakers eene pen te vermaken ten einde het lage paskwil naar verdienste te behandelen. Maar nauwelijks was hij aangevangen of hij werd opgeschrikt door een onmenschelijk rauw gekrijsch, dat van de straat naar boven steeg; hij zag uit het venster en aanschouwde eene bende havelooze kinderen, die het bekende schooierslied deed hooren:

Wij blijven zonder zorg;
 Wij leven op den borg.
 En komen er dan nog kinderen bij,
 Die brengen wij tot last der burgerij.
 Hoezee! hoezee!

Hij fronste het voorhoofd. Er viel nog veel te veranderen, niet alleen in den staatkundigen toestand der republiek of in het onderwijs. De bedelarij vooral woedde schrikbarend en aan de desbetreffende plakATEN, uit de vorige eeuw dagteekenend, werd uitsluitend door de regeering van Amsterdam de hand gehouden; daar werden alle bedelaars, die men pakken kon, zonder tijdverlies in het rasphuis gezet. Doch in andere plaatsen, en daaronder den Haag, was het droevig gesteld. De bedelaars hadden er hunne afzonderlijke logementen, waar men hen des avonds kon ontmoeten, vier aan vier om een tafeltje aan het kaarten of wel zich verlustigend met een karbonade en een slaatje. En de gevolgen hunner onzindelijkheid en zedeloosheid bleven niet uit; onder de geneeskundigen toch stond het vast dat de kwaadaardige rotkoorts, die in 1770 en 1771 de Nederbetuwe hadden geteisterd, er door